

RESOLUCIÓ DECLARACIÓ DE BCIN

Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya

DOGC núm. 4849 - 26/03/2007

DEPARTAMENT DE CULTURA I MITJANS DE COMUNICACIÓ

RESOLUCIÓ CMC/810/2007, de 15 de març, per la qual s'incoa expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional, en la categoria de lloc històric, a favor de l'antic cementiri jueu de Montjuïc, a Barcelona. (Pàg. 11142)

RESOLUCIÓ

CMC/810/2007, de 15 de març, per la qual s'incoa expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional, en la categoria de lloc històric, a favor de l'antic cementiri jueu de Montjuïc, a Barcelona.

La muntanya de Montjuïc és un massís rocallós de pedra sorrenca que s'aixeca fins a la cota 183 m sobre el nivell del mar. Té un domini preeminent sobre el litoral, el delta del Llobregat, l'accés al port i tot el pla de Barcelona, esdevenint un símbol indiscutible de la imatge de la ciutat de Barcelona. La seva posició estratègica i la gran quantitat de recursos naturals que ofereix han comportat la presència humana continuada des de finals del paleolític fins al segle XX.

Un dels testimonis més importants d'aquesta presència és l'antic cementiri medieval de la comunitat jueva de Barcelona, el qual, segons la teoria més acceptada, dona nom a tota la muntanya. Es localitza en un petit camp ubicat a la vessant nord-oriental de la muntanya de Montjuïc, a uns 100 m sobre el nivell del mar, des d'on es dominava tota la ciutat medieval de Barcelona, a l'interior de la qual s'ubicava el call jueu.

Les primeres notícies escrites que tenim sobre la necròpoli jueva de Barcelona daten del segle XI (1091), quan el comte Berenguer Ramon va restituir unes vinyes a la Canonja de la Santa Creu i Santa Eulàlia de Barcelona, localitzades a Montjuïc (Monte judaico) i que limitaven a l'est per unes antigues sepultures jueves (veteres iudeorum sepulturas). Aquesta necròpoli va perdurar fins a la fi del call jueu el 1391, moment en què pateix la seva devastació i el saqueig de les lloses funeràries.

Ja des del segle XVII es tenen referències històriques de la coneixença de la ubicació, bastant precisa, del cementiri jueu. No va ser fins al 1898, atesa la construcció d'unes bateries de defensa costanera en ple recinte del cementiri, que es va tenir constància de la primera actuació arqueològica efectuada dins del recinte, de manera més o menys controlada. Aquest fet va permetre confirmar que la necròpoli s'estenia a tots dos costats del camí que conduïa al castell de Montjuïc, i que es correspon amb l'actual carretera del Castell.

Els treballs d'excavació arqueològica dels anys 1945 i 2001 han permès documentar una part de la necròpoli amb més de 700 tombes. A partir de la tipologia sepulcral (característiques de la fossa, la seva orientació, la posició dels cossos) i de la relació espacial entre les sepultures es pot establir una cronologia de la necròpoli que va del segle IX al XIV.

D'aquesta necròpoli existeix un important conjunt epigràfic amb més de 74 unitats, recollides a la Series Hebraica de la Monumenta Paleographica Medii Aevi. Dins aquest conjunt cal afegir una nova làpida epigràfica d'un caràcter excepcional localitzada in situ durant la intervenció arqueològica del 2001.

El coneixement i l'estudi d'aquestes restes han de permetre recuperar els costums, la higiene, l'alimentació, les malalties i, finalment, la mort de la comunitat hebrea, una de les comunitats amb un pes més important en la vida econòmica, social i política de la Barcelona medieval.

Es tracta, per les seves característiques, del conjunt més gran, més significatiu i més representatiu de la memòria i la cultura de la comunitat jueva durant l'època medieval a l'àmbit de Catalunya i, molt probablement, de la Mediterrània occidental.

Vist l'informe de la Direcció General del Patrimoni Cultural, favorable a la incoació de l'expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional, en la categoria de lloc històric, a favor de l'antic cementiri jueu de Montjuïc, a Barcelona;

Atès el que disposa la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català,

Resolc:

1. Incoar expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional, en la categoria de lloc històric, a favor de l'antic cementiri jueu de Montjuïc, a Barcelona (Barcelonès). La delimitació del lloc històric consta grafiada al plànol que figura a l'expedient.
2. Notificar aquesta Resolució a les persones interessades, donar-ne trasllat a l'Ajuntament de Barcelona i fer-li saber que, d'acord amb el que estableix l'article 9.3 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, aquesta incoació comporta la suspensió de la tramitació de les llicències de parcel·lació, edificació o enderrocament a la zona afectada, i també la suspensió dels efectes de les llicències ja concedides. No obstant això, el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació pot autoritzar la realització d'obres que manifestament no perjudiquen els valors culturals del bé. Aquesta autorització ha de ser prèvia a la concessió de la llicència, llevat que es
3. tracti de llicències concedides abans de la publicació d'aquesta Resolució.
4. Comunicar aquesta Resolució al Registre de béns culturals d'interès nacional per a la seva anotació preventiva i donar-ne trasllat al Registre general de béns d'interès cultural de l'Administració de l'Estat.
5. Seguir la tramitació de l'expedient segons les disposicions vigents.

Barcelona, 15 de març de 2007
Joan Manuel Tresserras i Gaju
Conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació
(07.073.183)

TRANSLATION FOLLOWS

AGREEMENT

GOV/99/2009, June 2nd, by which the old Jewish cemetery on in Barcelona is declared a cultural asset of national interest, categorized as a historical place. Per Resolution CMC/810/2007 of the 15th of March (DOGC no. 4849, dated 3/26/2007), a declaration of cultural asset of national interest was entered into the record, categorized as a historical place, in favor of the old Jewish cemetery on Montjuïc, in Barcelona.

(DOGC: Official Newsletter of the Catalan Government)

All required documents implementing this order have been completed per Article 8 and following, Catalan Cultural Heritage Law 9/1993, dated Sept. 30th .

Given the favorable findings by the Advisory Council of the Catalan Cultural Heritage and of the Institute of Catalan Studies;

As proposed by the Councilor of Culture and Communications Media, Government of the Province of Catalunya

AGREES

-1 To declare the old Jewish cemetery on Montjuïc in Barcelona an asset of national cultural interest, categorized as historic place, according to this Agreement.

-2 to include the area below ground and objects located on the historic site as protected items.

-3 To set as basic criteria that the following must specifically govern any interventions:

a) Conservation, recovery, restoration, improvement and utilization of the property must respect the values which motivated the declaration, without damage which might be authorized for the use of elements, techniques and current materials for better adaptation of the asset for its use and to evaluate certain elements or epochs.

b) The scientific study of architectural, historic and archeological characteristics of the asset must be permitted.

c) The asset's most notable typological characteristics of spatial, volumetric and morphological organization must be preserved.

d) Reconstruction of the asset, either total or partial, as well as any stylistic additions which falsely mimic historic authenticity is prohibited, except in cases in which original elements are utilized.

e) Eliminating any part of the asset is prohibited, except in the case where allowing its demolition or removal permits a better historical interpretation. In these cases, the parts which need to be eliminated must be documented.

f) Placing advertisements, cables, antennas and conduit and installing public or private facilities which adversely alter the view are prohibited.

-4 To publish this Agreement in its entirety in the DOGC and the BOE, in accordance with Article 12 of the Sept. 30, 1993 Cultural Heritage Law, and to distribute it to interested parties as well as to the government of the municipality where the asset is located.

-5 This agreement can be contested giving notice of appeal before the Government of the Province of Catalunya, or else administrative appeal before the Supreme Court of Justice of Catalunya within two months, after the publication in the DOGC or the corresponding notification.

(BOE: Spanish government's official newsletter)

Official Newsletter of the Government of Catalunya, No. 5400-15.6.2009

Findings

Barcelona, June 2, 2009

Laia Bonet Rull

Secretary of the Government

Amendment 1

Description and Location

The historic location of the old Jewish cemetery of Montjuïc is situated in a small field on the north-west slope of the hill, at some 100 m above sea level, and provides the name to the mountain of Montjuïc. Its position on the hill provides a vantage view over the old quarter of Barcelona, which centuries before was the medieval city contemporaneous with the cemetery and the Jewish Quarter.

Taking into account the necropolis' characteristics (extents, condition, antiquity, high number of stones with funerary inscriptions, etc.), we can say with certainty that we are dealing with one of the largest and most significant collections tied to the memory and the culture of the Jewish community during the Middle Ages within Catalunya and, very possibly, in the western Mediterranean.

Within this collection, four types of graves have been identified from a morphological standpoint, one more than in the work carried out by Duran i Sanpere in 1946 on Montjuïc and in the necropolis excavations at Girona.

Duran i Sanpere divided the 171 graves excavated in Barcelona into three categories, each quite different. According to this investigator, this could be due to a different timeline or perhaps, in the case of their being contemporaneous, to the fact that they belonged to individuals from different backgrounds. These three groups were defined as having a “side cavity” or *grotto*, “anthropomorphic” and in a “casket”.

During the last excavation by the archeologist X. Maese, using the same criteria, one more was added, represented by the “tub shape” graves excavated in the rock.

Thus, among the graves excavated lately, the identified groups belong to the following types: graves with a simple long-cavity pit (9th-14th century), graves with an anthropomorphic remnant (9th-13th century), and graves with a trapezoidal pit with a wooden box or casket (13th and 14th centuries).

Every one of these graves is oriented from the west to the east, with the body facing toward the east, in keeping with the Jewish burial tradition.

In this necropolis there exists an important epigraphic collection with more than 74 items, compiled in the Hebrew Series of Paleographic Monuments *Medii Aevi fica*.

To this collection we must add a new gravestone of large dimensions that was found *in situ* during archeological excavations in 2001. It is a four-sided block (0,47 x 1,43 x 0,37 m) with a funerary inscription associated with grave #UF 423.

The text presents a structure formed by the heading, the name preceded by two epithets and the husband's name, the verb indicating the passing and the date (1229). The importance of the discovery of this grave, with the corresponding tombstone in place, is in fact a very infrequent example, due to the dispersion of engraved materials from Jewish cemeteries. Up until now, this is an exceptional case for Catalunya.

Official Newsletter of the Province of Catalunya No. 5400 - 6/15/2009

Findings

Addendum 2

Justification of boundaries

The boundary of the historic site is fully delineated for scientific, heritage and social interest to preserve this most important area for future generations.

The line which defines the protected area has been traced taking into account scientific, environmental and views criteria, with the goal of controlling the relationship between the site and the natural inherent space, as well as the excavations to be carried out there.

Thus, the area as now defined and which corresponds to the necropolis extends from the *Mirador del Alcalde* over to the north-west and includes part of the former amusement park of Montjuïc.

It continues north following along the old road until arriving at the north-west side at the boundary between the *Miramar gardens* and the *Olympic shooting pavilions*, where it links up with the *Morrot gully*.